

§ 66

Dnr 00144-2016

Svar på remiss: Regional indelning - tre nya län

Kommunfullmäktiges beslut

Upprättat förslag till yttrande antas.

Sammanfattning av ärendet

Degerfors kommun har erbjudits möjlighet att yttra sig över delbetänkandet ”Regional indelning – tre nya län”.

Indelningskommittén föreslår i delbetänkandet att Dalarnas län, Gävleborgs län, Södermanlands län, Uppsala län, Västmanlands län och Örebro län den 1 januari 2018 läggs samman till ett län, Svealands län.

Kommittén föreslår också att Dalarnas läns landsting, Gävleborgs läns landsting, Södermanlands läns landsting, Uppsala läns landsting, Västmanlands läns landsting och Örebro läns landsting den 1 januari 2019 läggs samman till ett landsting, Svealands läns landsting.

Yrkanden

Annika Engelbrektszon (S), Jeannette Rasko (S) och Muris Beslagic´ (S) yrkar att följande antas som remissvar från Degerfors kommun:

I Örebro län har det funnits en aktiv dialog mellan landstinget/regionen, kommunerna, de politiska partierna och andra intressenter.

Degerfors kommun delar regeringens utgångspunkter i direktiven och fokuserar därför detta remissvar på de frågeställningar som gäller hur reformen på bästa sätt genomförs.

Degerfors kommun anser att det finns skäl att genomföra förslaget och att införandet sker redan 2019. Den föreslagna geografin för Svealands län är en god utgångspunkt för det kommande landstinget med Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län. Detta nya landsting och nya län är en utmaning som innebär att våga tänka nytt och att se möjligheterna.

De senaste 20 åren har en omorganisation skett där staten, näringslivet och civilsamhället ställt om sig till större enheter och bildat konstellationer med andra intressenter både inom och utanför det egna länet. Sveriges 21 län är olika stora och har olika förutsättningar att ombesörja sina länsinnevånare. Frågan är inte ny utan har diskuterats under lång tid och majoriteten av de som varit med och diskuterat har ställt sig bakom att det finns behov av en ny reform.

Att se till att det blir sex jämnstarka regioner som har kapacitet att bedriva regional utveckling och att fullgöra uppdragen inom hälso- och sjukvård för

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

medborgarna är rätt väg att gå. Därför bör regeringen vara tydlig med det och föreslå att det ska läggas fast till 2023 och att det också ska inbegripa de relevanta statliga myndigheterna som också ska följa denna indelning.

Kommunernas insatser och betydelse såväl inom det regionala utvecklingsarbetet som inom välfärdsområdet är viktigt. I den nya regionen kommer drygt 60 kommuner att ingå och då måste det säkerställas att de nya arbetsformerna och den nya organisationen beslutas och genomförs parallellt med landstingsorganisationen. Kommunernas och landstingets nya roller måste vara klara och tydliga i den nya organisationen redan från början. Det är de förutsättningar som kommer att gälla i Svealands län som sätter ramarna för hur samspelet mellan landsting och kommuner ska byggas upp. Samspelet mellan kommunerna och landstinget är oerhört viktigt för att båda ska känna att de får en legalitet och en gemenskap som tillsammans ger utvecklingskraft, samtidigt måste även de olika förutsättningarna som kommunerna har tas med i beräkningen. De utvärderingar som gjorts i Västra Götalandsregionen visar att mindre kommuner fått ett större inflytande i den större regionen.

Idag är Region Örebro läns plattform för de mellankommunala frågorna och detta måste i den nya Svealandsregionen hittas en lösning på. Degerfors kommun anser att det är av största vikt att framtida länsgränser inte ska utgöra ett hinder för människors, företags och kommunernas möjligheter till samverkan och utveckling.

Regionens storlek är viktig för möjligheten att ta ett samlat ansvar för hela vårdkedjan inklusive den högspecialiserade vården. Ökad kunskap, demografisk förändring och ökade krav från medborgarna innebär att vården framöver också kommer att behöva genomföra stora investeringar. Små landsting har ett litet befolkningsunderlag och därmed en för liten ekonomi för att klara dessa framtida stora investeringsbehov. I dessa och andra välfärdsfrågor är samspelet med kommunerna en viktig framgångsfaktor. Indelningskommittén anser att Sverige bör delas in i sex större regioner, vilket Degerfors kommun också anser. Kommittén skriver bland annat "Vi bygger vidare på de samverkansmönster som har vuxit fram inom olika samhällsområden." Degerfors kommun anser att det här är viktigt eftersom de mest grundläggande samarbeten som utvecklats under lång tid är de storregionala sjukvårdsregionerna. Hälso- och sjukvården kommer även framöver att vara den helt dominerande verksamheten inom de föreslagna landstingen. Men då kommitténs förslag bryter sönder denna samverkan i fyra av de sex tilltänkta nya landstingen får det inte bara stora ekonomiska konsekvenser utan också omfattande administrativa konsekvenser. Dessa omställningskostnader är mycket mer omfattande än vad kommittén tagit fasta på.

Degerfors kommun anser att förslaget är motsägelsefullt eftersom Värmland inte är tänkt att ingå i Svealands län. Kommittén skriver att det inte finns några lagstiftningsmässiga hinder för att genom avtal och fri rörlighet bibehålla nuvarande flöden från Värmland, eller den utbildning för studenter på läkarutbildningen vid Örebro universitet. För att upprätthålla forskning och utveckling som grund för en läkarutbildning vid ett universitet behöver det även i framtiden bedrivas högspecialiserad vård i anknytning till utbildningen. Slutsatsen Degerfors kommun gjort är att även kommittén verkar anse att en Svealandsregion som inkluderar Värmland egentligen är den bästa lösningen för

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

hälso- och sjukvården, men att andra överväganden och prioriteringar har lett till att Värmlands län föreslås ingå i det nya Västra Götalands län.

Det föreslagna Svealands län kommer att innehålla många starka företag, lärosäten och en hälso- och sjukvård med sammantaget en betydande forsknings- och utvecklingskapacitet. Genom ett strategiskt och systematiskt utvecklingsarbete inom det nya länet kommer en kraftsamling av resurser att främja en hållbar tillväxt än bättre än i dagens mindre län och landsting. Det här ger ökade möjligheter att stärka näringslivets utveckling i hela det nya länet.

En av de viktigaste utgångspunkterna för en fortsatt reformering är att gå från indirekt valda till direkt valda beslutsorgan. Dagens gränsöverskridande beslutsformer kommer att ersättas av ett direktvalt fullmäktige. Detta är ett viktigt steg för att stärka demokratin. Vi är väl medvetna om de utmaningar som en större geografi innebär. De förtroendevalda måste vara tillräckligt många, representativa och geografiskt spridda för att skapa en bred kontaktyta gentemot kommuner, näringsliv, civilsamhälle och enskilda medborgare. Degerfors kommun menar att större regioner innebär att det nya landstinget i Svealand får en kraftfullare röst nationellt och internationellt. Det nya länet får också en ökad samlad kapacitet och att uppnå önskade resultat.

Ett viktigt skäl för Degerfors kommun att ställa sig bakom bildandet av nya län är att den politiska nivån även fortsättningsvis får statens förtroende att leda det regionala utvecklingsarbetet och ta det territoriella ansvaret. Degerfors kommun tillstyrker Indelningskommitténs förslag om att det är landstingen som ska ha det regionala utvecklingsansvaret.

Degerfors kommun anser att dialogen mellan regering, det nya landstinget och kommunerna i det nya länet om möjligheten att på regional politisk nivå ta ansvar för frågor inom fler politikområden. Vi menar att infrastruktur i vägar, järnvägar och bredband, liksom delar av arbetsmarknadspolitiken, utbildningspolitiken, forskningsfinansiering och ett vidgat ansvar för den nationella delen av kulturpolitiken är exempel på områden som vi kan diskutera.

I det nya länet kommer såväl landstingets förvaltningsorganisation som länsstyrelsen och berörda sektorsmyndigheter att välja lokaliseringsorter. Dessa processer bör ske i ett sammanhang även om olika organ fattar formella beslut så bör i första hand regeringen och kommande indelningsdelegerade föra nära överläggningar för att bästa resultat ska uppnås.

Finansieringsprincipen ska gälla också en reform som denna. De merkostnader som uppkommer enligt förslaget ska finansieras av staten. Det är inte rimligt att de förändringar som genomförs genom riksdags- och regeringsbeslut ska belasta den del av befolkningen som finns i det föreslagna Svealand. Vi förutser att staten för dialog med de kommande landstingen om att tillföra ytterligare resurser för att underlätta processen.

Kommittent måste ta fram lösningar för att ge de nya landstingen ett tydligt mandat att leda utvecklingen inom sitt territorium. Det ska också säkerställas att myndigheterna ges en ny roll på den regionala spelplanen. Vår uppfattning är att nya roller, samspel och samverkan måste utformas med utgångspunkt i den nya situationen. Vi välkomnar en fortsatt öppen och framåtsyftande dialog med

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

kommittén och de inblandade landstingen i alla centrala frågor under det fortsatta arbetet.”

Birgitta Höijer (C), Peter Pedersen (V), Jan Johansson (KD), Johan Nordström (M), Björn Nordenhaag (MP) och Anita Bohlin-Neuman (V) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Beslutsordning

Ordföranden finner att det finns två förslag till beslut och meddelar att de står mot varandra.

Ordföranden frågar kommunfullmäktige om de vill bifalla Annika Engelbretsson (S), Jeannette Rasko (S) och Muris Beslagić (S) yrkande eller Birgitta Höijer (C), Peter Pedersen (V), Jan Johansson (KD), Johan Nordström (M), Björn Nordenhaag (MP) och Anita Bohlin-Neuman (V) yrkande.

Ordföranden finner att kommunfullmäktige bifallit Birgitta Höijer (C), Peter Pedersen (V), Jan Johansson (KD), Johan Nordström (M), Björn Nordenhaag (MP) och Anita Bohlin-Neuman (V) yrkande.

Omröstning begärs och ska genomföras, se nedan.

Omröstning

Kommunfullmäktige godkänner följande omröstningsordning:

Ja-röst för att bifalla Birgitta Höijer (C), Peter Pedersen (V), Jan Johansson (KD), Johan Nordström (M), Björn Nordenhaag (MP) och Anita Bohlin-Neuman (V) yrkande. Nej-röst för att bifalla Annika Engelbretsson (S), Jeannette Rasko (S) och Muris Beslagić (S) yrkande.

Med 21 ja-röster mot 10 nej-röster beslutar kommunfullmäktige att bifalla kommunstyrelsens förslag till beslut.

Namn	Ja	Nej	Avstår
Jan Ask (V)	X		
Marianne Högberg (S)		X	
Torbjörn Holm (V)	X		
Peter Pedersen (V)	X		
Muris Beslagić (S)		X	
Roland Halvarsson (V)	X		
Annika Engelbretsson (S)		X	
Anita Bohlin-Neuman (V)	X		
Monica Littorin (V)	X		
Johan Nordström (M)	X		
Peter Andersen (SD)	X		
Gertowe Thörnros (V)	X		
Cathrine Pedersen (V)	X		
Birgitta Höijer (C)	X		
Marina Åslund (S)		X	
Franz Maretta (S)		X	
Anneli Mylly (V)	X		
Markus Sukuvaara (V)	X		
Lenny Karlsson (M)	X		
Dan Brunzell (SD)	X		
Lennart Johansson (S)		X	
Jan Johansson (KD)	X		
Per-Olow Linder (V)	X		

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Stina Borjo (V)	X		
Per-Gunnar Bråtner (C)	X		
Jeannette Rasko (S)		X	
Tuula Bäckman (V)	X		
Björn Nordenhaag (MP)	X		
Berit Lindqvist-Almén (S)		X	
Mary-Anne Landberg (S)		X	
Ove Gunnarsson (S)		X	
Summa	21	10	0

Reservation

Annika Englebretsson (S), Lennart Johansson (S), Marianne Högberg (S), Muris Beslagic (S), Marina Åslund (S), Jeannette Rasko (S), Berit Lindqvist-Almén (S), Mary-Anne Landberg (S), Ove Gunnarsson (S) och Franz Maretta (S) reserverar sig mot beslutet med följande motivering:

”Socialdemokraterna är positiva till förslaget om den nya regionalindelningen och införandet 2019 och reserverar oss därför mot beslutet i ärendet till förmån för vårt eget förslag.”

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsen § 186/2016-09-26

Kommunstyrelsens arbetsutskott § 135/2016-09-19

Förslag till yttrande över remiss, 2016-09-14

Tjänsteskrivelse från kommunstyrelseförvaltningen, 2016-09-14

Skickas till

Finansdepartementet, fi.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss "Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48)"

Utgångspunkter för Degerfors kommuns yttrande

Degerfors kommun har av resursskäl valt att ta fasta på de delar i förslaget till ny regional indelning som har bäring på den egna kommunens verksamhet. Detta innebär inte att kommunen i alla delar i övrigt ställer sig bakom de förslag till förändringar som presenteras i utredningen.

Degerfors kommun har länge haft uppfattningen att det räcker med Örebro län som en region och att regional utveckling ska ligga på länsnivå. Det var, enligt Degerfors kommun, en positiv utveckling när det regionala utvecklingsansvaret överfördes från staten och länsstyrelsen till nuvarande Region Örebro län.

Sammanfattning

Degerfors kommun säger **nej** till bildandet av Svealands län som det föreslås i delbetänkandet. Ett antal orsaker till detta ställningstagande kommer att redovisas nedan.

Vi anser att utgångspunkten att skapa ett färre antal, jämfört med idag, jämstarka län som ska konkurrera med varandra är felaktig. Vi anser att det är mer givande med mindre län som samverkar med varandra.

Degerfors kommun vill starkt betona att vi inte kan ställa oss bakom ett bildande av större län där Värmland och Örebro inte ingår i samma län.

Kommunen ser en risk i att det regionala parlamentet kan komma att upplevas som avlägset och anonymt vilket kan leda dels till minskat folkligt förtroende, dels till att rekryteringen av fritidspolitiker försvåras.

Vi anser också att den föreslagna tidsplanen är alltför snäv och ställer oss mycket tveksamma till kommitténs slutsats att det som helhet att det finns en acceptans i de berörda länen för en indelningsändring som träder i kraft 2018 för länen och 2019 för landstingen.

Kapitel 5: Utmaningar för samhällsorganisationen

Utredningens förslag utgör inte, enligt Degerfors kommuns åsikt, i sig någon lösning på de demografiska utmaningar som Sverige står inför. En lösning på problemen förutsätter andra insatser på såväl statlig och regional som på lokal nivå.

Storstadsområdenas fördelar, som de beskrivs i delbetänkandet, kan förklaras med befolkningstäthet snarare än totalt invånarantal, då koncentrationen av befolkning innebär ekonomiska och administrativa fördelar.

Detta innebär dels att vi uppfattar frågan om regionernas totala invånarantal som mindre viktig, dels att det finns en risk att de områden som hamnar i de föreslagna länens periferi även fortsatt kommer att dras med de demografiska och andra problem som finns redan idag. Det kan inte uteslutas att dessa problem förstärks om regionala centra, statlig närvaro och annat ytterligare centraliseras jämfört med idag.

Vi anser att det är av största vikt att förslaget kombineras med goda möjligheter till samordning mellan länen som sådana och mellan kommuner och andra aktörer på olika sidor om de föreslagna länsgränserna. Genom att öppna för nya samverkansformer kan några av de farhågor som redovisats undvikas.

Kapitel 7: En ändamålsenlig regional samhällsorganisation

Degerfors kommun vill betona vikten av en samordnad regional indelning av statliga myndigheter.

Kapitel 8: Utgångspunkter för indelning i nya län

Kommunen ställer sig tveksam till kommitténs slutsatser att förslaget troligen kommer att leda till ökad kapacitet och effektivitet i de nya landstingen. Hur väl man lyckas med detta är en viktig komponent i hur medborgarna kommer att uppfatta reformen.

Det är ett faktum att landstingspolitiken redan idag upplevs som anonymare och mindre intressant av väljarna än de andra politiska nivåerna. Vår bedömning är att utredningen underskattar risken för att intresset och den demokratiska legitimiteten kan komma att minska om medborgarna uppfattar att den styrande makten över så centrala uppgifter som sjukvård, kollektivtrafik och utvecklingsfrågor flyttas allt för långt bort.

På samma sätt finns en risk att rekryteringen av fritidspolitiker till den regionala nivån försvåras beroende på avstånd och upplevd eller reell minskad möjlighet till inflytande.

För att möta dessa farhågor kan behov finnas av att på statlig nivå exempelvis se över lagstiftningen som reglerar sammanträdesformer, vallag och annat som påverkar formerna för representationen. På regionnivå är det viktigt att fullmåk-

tige och nämnder organiseras på ett sådant sätt att ingen del av det nya länet uppfattas som en ”demokratisk periferi”.

Kommittén anser i sitt förslag att demokratin utvecklas genom att besluten går från indirekt valda till direkt valda beslutsorgan. Det kan argumenteras att systemet blir mer transparent, men faktum är ändå att antalet förtroendevalda i den regionala direktvalda församlingen blir betydligt färre per invånare än idag. Delbetänkandet ger inte heller några svar på hur alla 64 kommunerna i det föreslagna Svealands län ska garanteras möjligheter till delaktighet. Avståndet mellan väljare och förtroendevalda kommer att öka. Det demokratiska underskott som redan idag av många uppfattas som allt för stort kommer troligen att fortsätta att öka.

Degerfors kommun anser att medborgarperspektivet är allt för dåligt belyst i delbetänkandet. Det är självklart för oss att varje organisatorisk förändring som föreslås, på statlig, regional eller lokal nivå, måste ha medborgarnas tillgång till sina demokratiska rättigheter som utgångspunkt. Det behövs en stark lokal demokrati hela landet.

Sammanfattningsvis anser Degerfors kommun att demokratiaspekten inte är tillräckligt väl belyst i delbetänkandet. Till exempel kan nämnas att det fattas resonemang om kommunernas roll och hur de ska garanteras inflytande. Vi anser att förslaget gör att den geografiska orättvisan riskerar att öka.

Kapitel 12: Svealands län

Degerfors kommun är, som nämnts ovan, negativ till förslaget gällande bildande av Svealands län. Degerfors, liksom flera av kommunerna i Örebro län har idag dock en tydlig koppling till Värmlands län genom arbetspendling, interkommunala samarbeten och annat.

Degerfors anser att Värmland län har en naturlig hemvist i det tänkta Svealands län. Vi delar inte utredningens bedömning att en sådan indelning inte skulle skapa samma fördelar eller ha samma acceptans. Tvärtom tror vi att det skulle innebära betydande fördelar, framför allt inom områden som sjukvård, infrastruktur och kollektivtrafik. Samtliga dessa delar hänger också tätt samman med vår arbetsmarknadsregion.

Sett till sjukvården, ingår Värmland redan som en viktig del i den befintliga sjukvårdsregionen och köper idag betydande mängder vård från Region Örebro. På motsvarande sätt använder läkarutbildningen sjukhus i Värmland för verksamhetsförlagda delar av utbildningen. Vår uppfattning är att det är en fördel om en framtida länsindelning tar hänsyn till sjukvårdsregionen.

Degerfors kommun anser att det finns en stor risk att den föreslagna regionindelningen kommer att minska medborgarnas närhet till akutsjukhus samt att primärvården drabbas negativt för de som bor utanför större kommuncentra. I detta perspektiv är det viktigt att samarbete och samverkan över länsgränser

kan fortsätta även efter en ny indelning har trätt i kraft. Ur vårt lokala perspektiv är ett sådant samarbete och en sådan samverkan med Värmland troligen avgörande för Karlskoga lasarets framtid.

Degerfors har liksom stora delar av Värmland en inte obetydlig arbetspendling till Norge, och det arbete som idag utförs gällande gränssamarbete i Värmland skulle utgöra en betydande resurs för Svealands län och kan vara ett komplement till utredningens tankar om arbetsmarknadsregion med tyngdpunkt mot Stockholmsområdet.

Genom att införliva även Värmlands län skulle det viktiga stråket Stockholm-Oslo ytterligare kunna stärkas. En gemensam länstransportplan för en region som i praktiken sträcker sig från Storstockholms ytterområden till norska gränsen tror vi skulle utgöra en fördel inte bara för Svealands län utan för hela Sverige.

En gemensam kollektivtrafikmyndighet för Svealands län inklusive Värmland skulle kunna innebära stora fördelar för de områden som idag liksom Degerfors gränsar till ett eller flera län då det gäller möjligheter till arbetspendling. Vår bestämda uppfattning är att pendlingsmöjligheter är avgörande för att möta framtida demografiska utmaningar.

Ett mindre viktigt argument, men värt att nämnas med hänsyn till utredningens resonemang om svag acceptans, är att en inte obetydlig del av det föreslagna länet består av Bergslagen. Medan identifikationen med landskaps- eller länsgränser är och troligen också förblir svag, finns en ”bergslagsidentitet” som sträcker sig från Gävleborgs till Värmlands län och som talar för att det i området finns en stor acceptans för Värmland som en del i Svealands län.

Kapitel 18: Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Degerfors kommun ser en stor risk med att förslaget om ikraftträdande är forcerat. I de län som föreslås att utgöra Svealands län, finns idag skillnader i organisationen av exempelvis länstrafiken och det regionala utvecklingsuppdraget. Det innebär att det inte ”bara” handlar om att överföra befintliga organisationer till en gemensam, utan om en betydande omställning för stora delar av det föreslagna länet.

Tidsplanen att bilda Svealands län redan 1 januari 2018 och det nya landstinget ett år senare är helt orealistiskt med tanke på allt som måste vara på plats innan dess. Det handlar till exempel om ekonomiska förutsättningar.

- Hur kommer frågan om de 106 miljoner kronor som den föreslagna regionen förlorar genom skatteutjämningen att hanteras?
- Hur kommer de nuvarande landstingens olika hantering av pensionskulder att hanteras?
- Hur ska länens olika kollektivtrafiklösningar jämkas samman?

- Kommer finansieringsprincipen att gälla, d.v.s. kommer staten att finansiera de eventuella extra kostnader som uppstår p.g.a. statens beslut om en ny regional indelning?

Frågorna är många och tidsperspektivet är kort.

Det är viktigt att en övergång sker så friktionsfritt som möjligt och att medborgarna inte drabbas av avbrott i landstingscentrala uppdrag.

En annan aspekt avser den demokratiska förankringen. Det är inte sannolikt att en förändring som utredningen föreslår kommer att vinna något större folkligt stöd, men ett forcerat införande riskerar att leda till ett brett folkligt missnöje, vilket vore en olycklig start för den nya organisationen.

Om utredningens förslag om att Värmlands län uppgår i Västra Götalands län, uppstår frågor gällande den nuvarande sjukvårdsregionen som måste lösas innan förändringen verkställs.

Degerfors kommun önskar också att frågan om Värmlands framtida länsstillhörighet utreds ytterligare.

Kapitel 19: Konsekvensanalys

Med hänsyn till de omfattande förändringar som utredningen föreslår, är konsekvensanalysen som sådan tämligen tunn. Det vore önskvärt med mer djuplodande analyser av vad förslagen rent konkret kan innebära. I utredningen finns tyvärr inte mycket mer än förhoppningar.

Maria Eriksson
Kanslichef